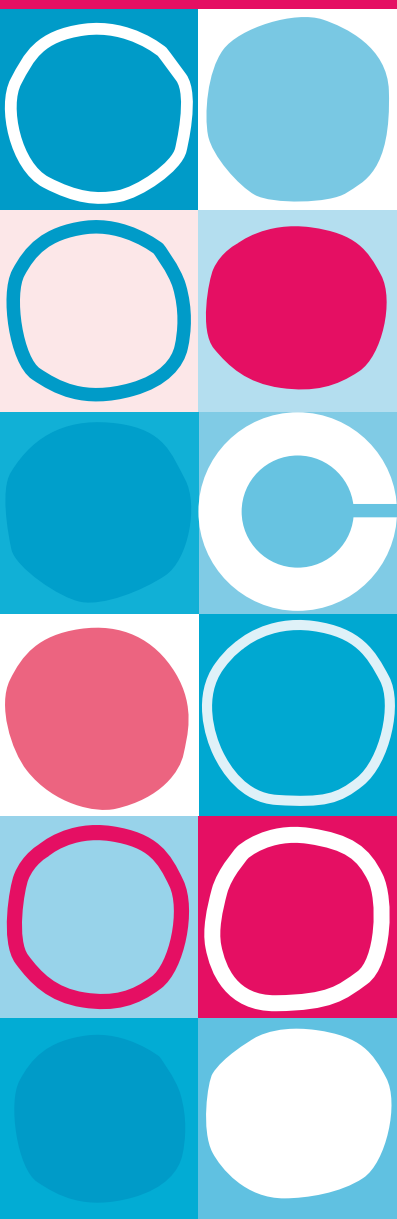

Učni načrt

GIMNAZIJA

GEOGRAFIJA

Učni načrt

GIMNAZIJA

GEOGRAFIJA

Strokovna gimnazija

OBVEZNI PREDMET (105–140 UR)

Kurikul

GEOGRAFIJA

Gimnazija; Strokovna gimnazija
Obvezni predmet (105–140 ur)

Predmetna komisija:

Igor Lipovšek, Zavod RS za šolstvo, predsednik

Danijel Lilek, Zavod RS za šolstvo, član

dr. **Anton Polšak**, Zavod RS za šolstvo, član

Karmen Cunder, OŠ Zalog, Ljubljana, članica

dr. **Tatjana Resnik Planinc**, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, članica

Tomaž Oršič, OŠ Vodmat, Ljubljana, član

Alenka Dragoš, Gimnazija Šentvid, Ljubljana, članica

dr. **Karmen Kolenc Kolnik**, Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, članica

Marta Otič, OŠ Franceta Prešerna, Maribor, članica

Uroš Škof, Gimnazija Brežice, član

Maja Besednjak, Srednja gradbena, geodetska in ekonomska šola, Ljubljana, članica

mag. **Jernej Klemen**, Srednja zdravstvena šola Ljubljana, Ljubljana, član

Pri posodabljanju učnega načrta je delovna skupina Jernej Klemen, Maja Besednjak in Igor Lipovšek Predmetne komisije za posodabljanje učnega načrta za geografijo izhajala iz veljavnega učnega načrta za geografijo za strokovno gimnazijo, ki je bil sprejet na 15. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje, 7. 5. 1998, in Kataloga znanja, ki ga je določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na 89. seji 30. 3. 2006.

Recenzenta:

dr. **Stanko Pelc**, Univerza na Primorskem, Koper

Renato Flis, Srednja šola za oblikovanje Maribor

Izdala: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. **Milan Zver**

Za zavod: mag. **Gregor Mohorčič**

Uredili: **Katja Križnik** in **Nataša Purkat**

Jezikovni pregled: **Tea Konte**

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

371.214.1:91

UČNI načrt. Geografija [Elektronski vir] : gimnazija : strokovna gimnazija : obvezni predmet (105-140 ur) / predmetna komisija Igor Lipovšek ... [et al.]. - Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2008

Način dostopa (URL): http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/ss/programi/2008/Gimnazije/UN_GEOGRAFIJA_strok_gimn.pdf

ISBN 978-961-234-700-0 (Zavod RS za šolstvo)

1. Lipovšek, Igor
239218688

Sprejeto na 111. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 28. 2. 2008.

Kazalo

---

1 OPREDELITEV PREDMETA	5
2 SPLOŠNI CILJI/KOMPETENCE	7
3 CILJI IN VSEBINE	9
3.1 Učni cilji in priporočene dejavnosti	9
3.2 Odnosni cilji, vezani na posamezne učne/tematske sklope	12
4 PRIČAKOVANI DOSEŽKI/REZULTATI	14
5 PRIMER MEDPREDMETNEGA POVEZOVANJA	15
6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	18
7 VREDNOTENJE DOSEŽKOV	20
7.1 Minimalni standardi	20
8 IZBIRNI DEL: PONUDBA IZBIRNIH SKLOPOV ZA 70 UR	22

1 OPREDELITEV PREDMETA

Geografija je v program (kurikul) srednje šole umeščena zato, da mlademu človeku pomaga pridobiti znanje, sposobnosti in spretnosti, s katerimi se lahko orientira v sodobnem času in prostoru, mu pomaga razumeti ožje in širše življenjsko okolje, ter ga vzgaja, da bi okolje znal pravilno vrednotiti in spoštovati.

Geografsko znanje vsebuje vedenja o državi in domovini Sloveniji, Evropski uniji in svetu ter o varovanju okolja in smotrnem gospodarjenju z njim ter usposablja za trajnostni in sonaravni razvoj, zato je nujni sestavni del temeljne izobrazbe. Tovrstno znanje vsak mlad človek pred vstopom v službo ali nadaljnje izobraževanje nujno potrebuje, ker mu omogoča pridobiti poklicne in splošne ter življenjske zmožnosti (kompetence) in ga usposablja za vseživljenjsko izobraževanje.

Z uresničevanjem ciljev pouka geografije, zapisanih v tem katalogu, želimo dati prihodnjim »upravljavcem sveta« temelje za razumevanje odnosov med človekom in naravo, zlasti za razumevanje problemov v pokrajini oziroma geografskem prostoru. Pouk geografije usposablja dijake za odgovoren, dejaven in solidaren odnos do ljudi, naravnega in družbenega okolja ter za reševanje prostorskih problemov in vzajemno sožitje med naravo in človekom.

Pri pouku geografije dijaki razvijajo pozitivna čustva do lastne domovine, občutek pripadnosti svojemu narodu in državi ter ljubezen do njene naravne in kulturne dediščine. S spoznavanjem ljudi in njihovih vrednot doma in po svetu pripomorejo k razumevanju med narodi in spoštovanju drugačnosti. Obenem razvijajo državljanske kompetence, ker jih usmerja v preudarno rabo pokrajine in spoznavanje državnih mehanizmov za njen napredek.

Z vsebinami in aktivnimi metodami poučevanja in učenja razvijamo sposobnosti dijakov za:

- uporabo preprostih raziskovalnih metod v okolju in pokrajini, s katerimi pridobivajo in posredujejo informacije o enem in drugem;
- rabo medijev;
- urejanje, razlago, uporabo in vrednotenje geografskih informacij.

Pri pouku upoštevamo potrebe in interese dijakov ter iščemo odgovore na aktualna vprašanja okolja, v katerem živijo. Razvijamo zanimanje dijakov za domačo pokrajino in za vsakodnevni utrip življenja v širši okolici, v domovini in po svetu ter se odzivamo na dnevne aktualne izzive. Naloga šolske geografije je torej tudi razvijanje zanimanja za dogajanja v lastnem in tujem okolju ter spodbujanje k odgovornemu odločanju o pomembnih izzivih življenja v skupnosti.

Geografija ponuja idealno možnost prepletanja splošnega, strokovno-teoretičnega in praktičnega znanja ter medpredmetnega (interdisciplinarnega) sodelovanja. Vsebine in cilje geografije v izobraževanju po osnovni šoli prilagajamo izobraževalnemu programu oziroma poklicu ter

potrebam in interesom dijakov v njem. Takšno geografsko znanje je dragoceni temelj strokovno-teoretičnega in praktičnega znanja.

Cilje predmeta dosežemo s smotrnim in aktualnim izbiranjem vsebin, glede na potrebe in interese dijakov in šole, v kateri se izobražujejo, s sodobnimi didaktičnimi oblikami in metodami, s pestrim izborom učnih pripomočkov in medijev ter s čim pogostejšim neposrednim opazovanjem geografskih procesov in pojavov v okolju, kjer nastajajo. Zlasti pouku v stvarnem okolju posvečamo veliko pozornost, ker poveča doživljajsko učinkovitost pouka.

2 SPLOŠNI CILJI/ KOMPETENCE

Pri pouku geografije razvijamo deset zmožnosti (kompetenc). To so zmožnosti za:

- **Raziskovanje in razumevanje naravnih ter družbenih procesov in pojavov**

Dijaki zmožnosti pridobivajo neposredno s preučevanjem domače pokrajine, z ekskurzijami in s terenskim delom. Posredno jih pridobivajo z zbiranjem, razvrščanjem, izbiranjem, vrednotenjem in interpretiranjem informacij iz elektronskih in stvarnih virov. Informacije postavljajo v mrežo vzročno-posledičnih odnosov in procesov v pokrajini, ki je sestavljena iz naravnogeografskih in družbenogeografskih elementov.

- **Uporabo informacijske tehnologije (IT) oziroma digitalno pismenost**

Pridobivanje geografskega in splošnega znanja temelji na uporabi informacijske tehnologije. IT se pri pouku uporablja tako za iskanje informacij kot za nadaljnje obravnavanje, raziskovanje, umeščanje in vrednotenje ugotovljenih dejstev. Vsak pojav ali proces ima danes svojo natančno določeno lokacijo. S pomočjo sistema GIS (geografski informacijski sistem), ki vsaki točki na Zemlji določa tri koordinate: geografsko dolžino in širino ter nadmorsko višino, imamo vpogled v informacije o lokaciji procesov in pojavov ter njihovi prostorski povezanosti. Dijaki IT uporabljajo tudi kot sredstvo posrednega opazovanja in zbiranja podatkov ter kot sredstvo za obdelovanje podatkov in njihovo predstavitev.

- **Učenje učenja**

Dijaki z uporabo literature ter s sistemiziranjem informacij in znanja pridobivajo veščine za stalno dopolnjevanje svojega znanja. Spoznavanje življenjskih pojavov in procesov ponuja priložnost stalne aktualizacije in usposablja za prenos (transfer) znanja v druga okolja in druge stroke ter nove življenjske okoliščine.

- **Sporazumevalne zmožnosti**

Temeljna sporazumevalna zmožnost, ki jo najbolj razvija prav geografija, je razvijanje orientacijske pismenosti, ki se na eni strani kaže v lastni sposobnosti orientacije v prostoru in na drugi strani v sposobnosti, da drugim sporočamo lego oziroma lokacijo ali razsežnost nekega pojava ali procesa. Poleg razvijanja branja, pisanja, poslušanja in govorjenja v maternem jeziku se z usvajanjem strokovne terminologije in iskanja informacij v tuji literaturi razvijajo tudi sporazumevalne sposobnosti v tujih jezikih. Poseben vidik pisnega sporočanja sta sporočanje z zemljevidom ter sistematični in logični opisi, ki jih razvija pouk geografije. Sporazumevalne zmožnosti se razvijajo tudi z urjenjem veščin, kot so izražanje/sporočanje argumentov, poslušanje argumentov drugih in soočanje različnih argumentov.

- **Medkulturnost**

Spoznavanje prebivalstvene, kulturne in gospodarske različnosti lastne države, EU ter drugih držav pri dijaki razvija spoštovanje in strpnost do drugih in drugačnih ter vzgaja za sožitje.

Posebno pomembno za razvoj medkulturnega komuniciranja je tudi spoznavanje večnacionalnih, večverskih in večrasnih območij. Migracije, ki prispevajo k temu pojavu, so ena od osrednjih tematik pouka geografije in s tem tudi sredstvo razvijanja omenjene zmožnosti. Omogoča tudi zmožnost kulturnega in strpnega komuniciranja, ki ga razvijamo z učnimi oblikami skupinskega dela, s predstavitvijo poročil in referatov, z igranjem vlog, z metodo za in proti, s tehtanjem in iskanjem optimalnih rešitev za različne pokrajine in ljudi in podobnim.

- **Socialno vključevanje**

Dijaki velik del pouka izvajajo v obliki skupinskega oziroma timskega dela. Zanj so nujni razvijanje socialnih zmožnosti, upoštevanje vsakega posameznika, urejanje odnosov med ljudmi, spoštovanje pravil in dogovorov. Dijaki poskušajo doživljati procese in probleme sodobnega sveta (na primer planetarizacijo, lakoto, naravne nesreče ipd.).

- **Podjetnost**

Presoja posegov v pokrajino, trženje pokrajine, ukrepi proti naravnim nesrečam in možnosti samozaposlitve z uporabo geografskega znanja ter povezovanje pokrajinskih značilnosti s svojo stroko so veščine, ki jih sistematično razvija pouk geografije.

- **Varovanje zdravja**

Dijaki spoznavajo pomen varovanja zdravja v povezavi s spoznavanjem okoljskih problemov ter njihovim vplivom na zdravje človeka in pomen socialnih bolezni prebivalstva. Seznanijo se tudi z mogočimi poklicnimi boleznimi, na katere vpliva poklicno okolje, ter značilnimi boleznimi, na katere vplivata naravno in družbeno okolje. Učijo se jih preprečevati oziroma se jim izogibati.

- **Rabo matematike in logike**

Sestavni del pouka geografije je delo s preglednicami in grafi, računanje z osnovnimi matematičnimi operacijami, reševanje problemov v tridimenzionalnem svetu koordinatnega sistema, ki vključuje poznavanje aritmetičnega in geometričnega zaporedja, uporabo aritmetike, algebre, geometrije in analize.

- **Estetiko**

Vsako pisno izražanje dijaka, še posebno izražanje z izdelki (zemljevidi, grafi, maketami, plakati) vsebuje tudi estetsko sestavino. Estetski vidik pouka geografije se uveljavlja pri pouku o posegih v pokrajino, ki nimajo samo funkcionalnih posledic, temveč tudi vizualne. Oblikovanje pokrajine oziroma krajinski videz ima tudi prvine estetike.

3 CILJI IN VSEBINE

Dijaki/dijakinje:

- razumejo pomen tesne povezanosti med človekom in naravo;
- spoznajo geografske procese in pojave ter njihovo medsebojno povezanost v konkretnih pokrajinah, v svetu in Sloveniji ter zlasti v domači pokrajini;
- razumejo pomen geografskih dejavnikov za razširjenost posamezne gospodarske panoge, zlasti za lastno panogo;
- razumejo pomen politično-geografskega položaja Slovenije v Evropi ter njeno vlogo v EU;
- poznajo temeljne geografske značilnosti sosednjih dežel in položaj tamkajšnjih slovenskih manjšin;
- razumejo in poznajo gibanja ljudi in dobrin v geografskem prostoru;
- razumejo geografske razsežnosti in posledice povezanosti današnjega sveta;
- spoznavajo nekatere pomembnejše pokrajinske, to je gospodarske, socialne, okoljske in politične probleme sodobnega sveta, analizirajo vzroke zanje ter predlagajo načine reševanja;
- spoznavajo oblike in območja ogrožanja okolja s poudarkom na naravnih nesrečah ter načine varovanja okolja v Sloveniji in svetu;
- delajo s preprostimi raziskovalnimi pripomočki;
- uporabljajo osnovne načine za zbiranje geografskih informacij v konkretni pokrajini;
- se samostojno orientirajo in gibajo v pokrajini;
- razumejo pomen geografskega znanja za lastno ravnanje v geografskem prostoru in z njim.

3.1 Učni cilji in priporočene dejavnosti

UČNI CILJI

PRIMERI DEJAVNOSTI ZA POUK IN PRIPOROČILA

I. ČLOVEK IN POKRAJINA – najmanj 1/4 predvidenih ur

Dijaki/dijakinje:

- ob opazovanju slikovnega gradiva prepoznajajo in razlikujejo različne tipe pokrajin,
- v domači pokrajini, Sloveniji in izbranih pokrajinah po svetu prepoznajajo elemente pokrajine in njihovo prepletanje,
- uporabljajo preproste metode terenskega dela kot način pridobivanja geografskih informacij,
- se orientirajo v pokrajini s pomočjo zemljevida, položaja sonca in GPS,

Dijaki/dijakinje:

- izdelajo plakat s primerjavo petih tipičnih svetovnih pokrajin,
- opravijo terensko raziskovanje enega od geografskih dejavnikov,
- napravijo načrt ukrepov za ravnanje ljudi in države ob izbrani naravni nesreči,

- pokažejo izbrane pokrajine na karti,
- interpretirajo in uporabljajo informacije, ki jih dobijo z branjem različnih vrst zemljevidov,
- primerjajo značilnosti domače pokrajine z značilnostmi drugih izbranih pokrajin,
- s pomočjo pisnega gradiva, IT in terenskega dela raziskujejo in predstavljajo značilnosti domače pokrajine,
- ob izbranih primerih vrednotijo pomen posameznega elementa pokrajine za življenje človeka in specifično dejavnost,
- ob izbranih primerih ugotavljajo, da se pokrajina spreminja po naravni poti in zaradi delovanja človeka,
- s pomočjo izbranih primerov opisujejo in razlagajo naravne nesreče ter njihov vpliv na pokrajino in na prebivalstvo,
- *spoznavajo, da se pokrajina spreminja in kako se spreminja zaradi človekove dejavnosti, za katero se izobražujejo,*
- predvidevajo negativne posledice nepremišljenih posegov človeka v okolje s posebnim poudarkom na posledicah človekove dejavnosti, za katero se izobražujejo,
- ravnajo in odločajo se v prid varovanja okolja in sonaravnega gospodarjenja z naravnimi viri,
- ob opazovanju slikovnega gradiva ugotavljajo oblike in pomen zavarovanih območij,
- *na konkretnih primerih ugotavljajo oblike in območja ogrožanja okolja v Sloveniji in svetu – še posebej s tistimi, ki imajo planetarne razsežnosti;*
- izdelajo tabelsko sliko vplivov naravnih in družbenih dejavnikov na poklic oziroma dejavnost, za katero se izobražujejo,
- izdelajo preprost zemljevid oziroma načrt dostopa do šole od treh ključnih točk v mestu,
- na podlagi podatkov o geografski dolžini in širini kraja ugotovijo iz zemljevida njegovo ime, nadmorsko višino in še pet geografskih značilnosti;

II. POKRAJINSKA PESTROST SLOVENIJE – najmanj 1/6 predvidenih ur

- ugotavljajo vzroke za naravnogeografsko pestrost slovenskih pokrajin,
- razlagajo vzroke in posledice za družbenogeografsko pestrost slovenskih pokrajin,
- razlagajo vzroke in posledice sodobnih gospodarskih in demografskih procesov v Sloveniji,
- imenujejo in na zemljevidu kažejo in opisujejo velike geografske enote Slovenije,
- *uvrščajo domač kraj v ustrezno geografsko enoto,*
- ob izbranih primerih navajajo bistvene značilnosti in posebnosti enot ter ugotavljajo, v katerih značilnostih se razlikujejo med seboj,
- na izbranih primerih dokazujejo soodvisnost naravnih in družbenogeografskih značilnosti slovenskih pokrajin,
- izdelajo preglednico, v kateri primerjajo slovenske pokrajine po geografskih elementih,
- napravijo geografski opis domačega kraja oziroma domače pokrajine,
- po medmrežju ali iz programske opreme naredijo načrt potovanja med dvema slovenskima krajema z uporabo javnih prometnih sredstev,
- na računalniku izdelajo gospodarsko-turistični zemljevid Slovenije,
- izdelajo analizo SWOT za razvoj svoje dejavnosti v Sloveniji,
- napišejo futuristični esej o tem, kakšna bo njihova domača pokrajina čez 30 let;

- ob tematski karti ugotavljajo prostorsko razporeditev gospodarskih panog ter utemeljujejo vzroke zanjo s poudarkom na svoji stroki,
- iz raznovrstnih podatkov ugotavljajo različne vplive gospodarstva na pokrajino in ocenjujejo možnost za nadaljnji razvoj posameznih gospodarskih in drugih dejavnosti,
- *razlagajo sodobne družbenogeografske procese v Sloveniji,*
- *ob statističnih in kartografskih podatkih prepoznajo položaj specifične dejavnosti v gospodarstvu Slovenije in ocenjujejo možnosti za njen nadaljnji razvoj;*

III. SLOVENIJA V EVROPI IN V SVETU – najmanj 1/8 predvidenih ur

- na karti določajo in opisujejo lego Slovenije in posledice lege na stičišču srednje, južne in jugovzhodne Evrope ter primerjajo njene geografske prednosti,
- vrednotijo vlogo slovenskega državnega ozemlja v gospodarskih (zlasti prometnih), političnih in kulturnih tokovih Evrope ter ugotavljajo njene tržne prednosti,
- oblikujejo kratke geografske orise sosednjih držav,
- na karti iščejo in imenujejo narodnostno mešana območja ob slovenski meji,
- vrednotijo položaj narodnostnih manjšin ob slovenski meji,
- vrednotijo položaj Slovencev v svetu,
- navajajo in opisujejo konkretne primere sodelovanja in povezovanja Slovenije z drugimi državami ter politične, gospodarske in pokrajinske probleme;
- iz atlasa ugotavljajo prometno lego Slovenije,
- s pomočjo medmrežja izdelajo slikovne in besedne geografske orise sosednjih držav,
- izdelajo geografske predstavitve držav, s katerimi sodeluje njihova šola,
- iz statističnih podatkov napravijo analizo umeščenosti Slovenije v Evropski uniji na podlagi desetih gospodarskih in socialnih meril (kriterijev),
- izdelajo poročilo o položaju slovenske manjšine na Madžarskem, v Avstriji in Italiji,
- na karti sveta izdelajo kartogram števila slovenskih izseljencev;

IV. SODOBNI SVET IN GEOGRAFSKI PROCESI V NJEM – najmanj 1/4 predvidenih ur

- s pomočjo analize podatkov za izbrane primere ugotavljajo razlike v stopnji gospodarske razvitosti držav ter analizirajo vzroke in posledice takšnega stanja,
- analizirajo vzroke in posledice različne stopnje gospodarske razvitosti držav v primerjavi s stopnjo razvitosti Slovenije,
- razlagajo vzroke in posledice pretoka ljudi in dobrin v geografskem prostoru, še posebno delovne migracije v EZ,
- razlagajo propadanje tradicionalnih in nastajanje modernih oblik kmetijstva in industrije,
- pojasnjujejo problem pomanjkanja hrane,
- opisujejo vzroke in posledice hitre rasti prebivalstva,
- na karti kažejo območja hitre rasti števila prebivalstva,
- po literaturi ali medmrežju poiščejo in obdelajo podatke o gospodarski razvitosti držav in izdelajo preglednico najbolj oziroma najmanj razvitih,
- narišejo časovni graf s primerjavo gospodarske razvitosti več držav,
- analizirajo podatke o prehranjenosti, družbeno pogojenih boleznih in pismenosti človeštva ter utemeljijo, zakaj se ujemajo oziroma ne ujemajo,
- iz časovnih grafov predvidevajo nadaljnjo rast prebivalstva po celinah oziroma državah,
- naredijo poročilo o primerjavi porabe energije v izbranih državah in strukturi energijskih virov v njih,

- predvidevajo negativne posledice hitre rasti števila prebivalstva,
  - s pomočjo različnih virov ugotavljajo vzroke in posledice ter oblike selitev,
  - opisujejo raznolikost prebivalstva sveta z vidika rase, vere, izobrazbe ...,
  - vrednotijo spreminjanje pomena različnih energijskih virov,
  - spoznavajo glavne ekološke probleme sodobnega sveta in pojasnjujejo vzroke zanje,
  - *na izbranih primerih analizirajo vpliv človeka na nastanek tople grede, ozonske luknje, širjenje puščav, krčenje tropskih gozdov, onesnaževanje vode, zraka in prsti ter predvidevajo in utemeljujejo posledice,*
  - imenujejo aktualna krizna žarišča v svetu in pojasnjujejo vzroke zanje,
  - na izbranih primerih analizirajo razširjenost bolezni (AIDS, malarija ...) in lakote ter vzroke zanje,
  - predlagajo načine reševanja žgočih problemov sodobnega sveta,
  - opisujejo in *razumevajo* procese planetarizacije.
- poiščejo dva članka, ki različno obravnavata planetarne probleme in ju kritično primerjajo,
  - napovedujejo posledice krčenja tropskih gozdov,
  - ovrednotijo vzroke in posledice zunanjih (meddržavnih) selitev,
  - predlagajo rešitev za odpravo izbranega planetarnega problema,
  - poiščejo naravno- in družbenogeografske vzroke različnih bolezni.

* V ležečem tisku so posebna znanja, v pokončnem pa splošna znanja.

3.2 Odnosni cilji, vezani na posamezne učne/tematske sklope

I. ČLOVEK IN POKRAJINA

Dijaki/dijakinje:

- razvijajo pozitiven odnos do pokrajine, domače regije in domovine,
- se vživljajo v položaj ogroženega zaradi naravnih nesreč,
- razvijajo sposobnost odgovornega ravnanja z okoljem v konkretnih situacijah,
- razvijajo sposobnost podjetnega gospodarjenja s pokrajino,
- razumejo pomembnost sposobnosti za orientiranje v prostoru, družbi in času,
- spoznavajo, da v poklicno etiko sodi tudi varovanje okolja,
- se zavzemajo za življenje v zdravem okolju,
- razvijajo sposobnost kooperativnosti za skupno odgovornost za varovanje okolja,
- razvijajo sposobnost konkretnega ravnanja in odločanja v prid varovanja okolja,
- razvijajo državljansko zavest za možnost vplivanja na procese v družbi;

II. POKRAJINSKA PESTROST SLOVENIJE

- razvijajo pozitiven odnos do kulturne in naravne dediščine,
- razvijajo občutek narodne in državljske pripadnosti,
- spodbujajo enakomeren gospodarski in socialni razvoj Slovenije,
- razvijajo sposobnost spoštovanja drugačnosti in različnosti,
- razvijajo sposobnost vrednotenja različnih vplivov gospodarstva na pokrajino,
- razvijajo sposobnost ohranjanja naravno- in družbenogeografske pestrosti domovine;

III. SLOVENIJA V EVROPI IN V SVETU

- razvijajo sposobnosti vrednotenja pomena sodelovanja in povezovanja Slovenije z drugimi državami,
- razvijajo sposobnosti razumevanja pomena narodnostnih manjšin za sodelovanje držav,
- se vživljajo v položaj zdomca, izseljenca in priseljenca;

IV. SODOBNI SVET

- razvijajo sposobnost razumevanja pomena enakopravnosti in strpnosti za življenje in delo v skupnosti,
- oblikujejo stališče do neenakosti in drugih problemov sodobnega sveta,
- zavzemajo aktiven odnos do demografskih problemov,
- razvijajo sposobnosti delovanja v konfliktnih okoliščinah, trenutkih in razmerah;
- razvijajo sposobnost pozitivnega odnosa do raznolikosti prebivalstva z vidika rase, nacionalnosti, vere, kulture, izobrazbe.

4 PRIČAKOVANI DOSEŽKI/REZULTATI

Na koncu pouka dijak samostojno bere splošne in tematske karte ter njihovo vsebino ubesedi. Sposoben je pridobivati, zbirati, izbirati in urejati geografske informacije, jih predstaviti in vrednotiti. Razume temeljne vzročno-posledične povezave in jih na primeru treh geografskih elementov argumentira. Sposoben je opisati in pojasniti večelementarne povezave.

Sposoben se je orientirati v pokrajini in vrednotiti izbrano pokrajino na podlagi ponujenih shem ali navodil. Sposoben je narediti preprost načrt za raziskavo treh geografskih elementov.

5 PRIMER MEDPREDMETNEGA POVEZOVANJA

1) ČLOVEK IN POKRAJINA

VSEBINA GEOGRAFIJE	VSEBINA DRUGEGA PREDMETA	OPERATIVNA RAVEN / PROCESNE POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> • se orientirajo v pokrajini s pomočjo zemljevida, položaja sonca in GPS; • s pomočjo pisnega gradiva, IT in terenskega dela, raziskujejo in predstavljajo značilnosti domače pokrajine; • s pomočjo izbranih primerov opisujejo in razlagajo naravne nesreče ter njihov vpliv na pokrajino in na prebivalstvo; • ob opazovanju slikovnega gradiva ugotavljajo oblike in pomen zavarovanih območij.	<p>INF: GPS in povezava z računalnikom;</p> <p>ZGO: predstavijo lokalno zgodovino enake domače pokrajine;</p> <p>ZNPP: poškodbe in prva pomoč pri naravnih nesrečah;</p> <p>BIE: zavarovana območja v Sloveniji (biološko ekološki vidik).</p>	<p>GEO, INF: delo z računalnikom;</p> <p>BIE, GEO: strokovna ekskurzija.</p>

2) POKRAJINSKA PESTROST SLOVENIJE

<ul style="list-style-type: none"> • razlagajo vzroke in posledice sodobnih gospodarskih in demografskih posledic v Sloveniji; • ob statističnih in kartografskih podatkih prepoznavajo položaj specifične dejavnosti v gospodarstvu Slovenije in ocenjujejo možnosti za njen nadaljnji razvoj.	<p>ZGO: gospodarstvo in gibanje prebivalstva v Sloveniji po II. svetovni vojni;</p> <p>MAT: elementi statistike, INF: statistične obdelave na računalniku.</p>	<p>GEO, INF: delo z računalnikom.</p>
--	--	---------------------------------------

3) SLOVENIJA V EVROPI IN SVETU

- na karti določajo in opisujejo lego Slovenije in posledice lege na stičišču srednje, južne in jugovzhodne Evrope ter primerjajo njene geografske prednosti,
- vrednotijo vlogo slovenskega državnega ozemlja v gospodarskih (zlasti prometnih), političnih in kulturnih tokovih Evrope ter ugotavljajo njene tržne prednosti;
- oblikujejo kratke geografske orise sosednjih držav;
- vrednotijo položaj Slovencev v svetu.

ZGO: lega Slovenije v različnih zgodovinskih obdobjih in njen pomen, ZGO: gospodarski pomen Slovenije v širšem kontekstu v različnih zgodovinskih obdobjih;

ZGO: slovenski izseljenci v različnih zgodovinskih obdobjih.

GEO, INF: delo z računalnikom; iskanje podatkov po medmrežju;

GEO, INF: delo z računalnikom, izdelovanje kartogramov s pomočjo preglednic Excel.

4) SODOBNI SVET IN GEOGRAFSKI PROCESI V NJEM

- razlagajo propadanje tradicionalnih in nastajanje modernih oblik kmetijstva in industrije;
- pojasnjujejo problem lakote in pomanjkanja hrane;
- opisujejo vzroke in posledice hitre rasti prebivalstva,
- na karti kažejo območja hitre rasti števila prebivalstva,
- predvidevajo negativne posledice hitre rasti prebivalstva;
- na izbranih primerih analizirajo vpliv človeka na nastanek tople grede, širjenje ozonske luknje, širjenje puščav, krčenje gozdov itd.;

ZGO: različne »industrijske revolucije«, razvoj novosti v kmetijstvu

ZNPP: opredelitev lakote kot bolezn

BIE: uničevanje biotske pestrosti, ekološki pomen tropskega deževnega gozda, prsti ..., KEM: spremembe v kemijski zgradbi atmosfere;

GEO, INF: delo z računalnikom, izdelovanje in interpretacija grafov s pomočjo preglednic Excel (morda povezava z MAT – interpretacija grafov);

GEO, BIE, KEM: ogled videa ali drugačne predstavitve ekoloških problemov sodobnega sveta.

- imenujejo aktualna krizna žarišča v svetu in pojasnjujejo vzroke zanje;
- na izbranih primerih analizirajo razširjenost bolezni (aids, malarija ...) in lakote ter vzroke zanje.

ZGO: zgodovinska osvetlitev kriznih žarišč;

ZNPP: zdravstveni in socialni vidik omenjenih bolezni; nega in prva pomoč.

6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Učni načrt za strokovne gimnazije je oblikovan tako, da ponuja možnost prepletanja splošnega, strokovno-teoretičnega in praktičnega znanja. Cilji so zasnovani tako, da jih lahko prilagajamo potrebam in interesom dijakov v posameznih izobraževalnih programih. Takšno geografsko znanje je nujna podlaga strokovno-teoretičnim predmetom. Vsebine lahko učitelj poljubno izbira glede na njihovo didaktično ustreznost in aktualnost.

Še posebno v dodatnem naboru ciljev (dodatnih 70 ur) naj učitelj izhaja iz interesov dijakov, šole in strokovnega aktiva ter svojo letno pripravo oblikuje tako, da bo, če tako strokovno oceni, cilje učnega načrta uresničeval samo v minimalnem obsegu.

Pouk geografije omogoča aktualizacijo in raznovrstnost učnih metod in oblik. Izbira učnih metod in oblik je prepuščena učitelju. Priporočamo pa, da izbere čim bolj aktivne oblike in metode dela. Izbrane metode in oblike naj na preprost, prepričljiv in zanimiv način dijaku približajo geografske vsebine.

Frontalnemu pouku se lahko izogne na več načinov, bodisi s programiranim bodisi polprogramiranim poukom, z delom v dvojicah ali skupinah, s poukom v obliki igranja vlog ali s simulacijami in s pomočjo projektnega učnega dela. Uspešne oblike so tudi, če dijaki pripravijo krajše referate oziroma poročila na aktualno temo (politično in gospodarsko dogajanje, komentiranje vremen, naravne nesreče in podobno).

Geografsko in kritično mišljenje razvijamo predvsem s pomočjo problemskega pristopa. Z dijaki se lotevamo zlasti aktualnih političnih, gospodarskih, okoljskih in drugih problemov s pomočjo študija primerov. Za uspešen problemski pouk je primere bolje vzeti iz vsakdanjega življenja kot iz literature.

Z dijaki je mogoče organizirati razne oblike sodelovalnega učenja, s čimer razvijamo predvsem sodelovanje med njimi. Ena od možnosti je argumentirana razprava. Pomembna je uporaba sodobnega vizualnega gradiva in računalniške tehnologije. Pri terenskem delu se morajo naučiti uporabljati preproste raziskovalne pripomočke (kompas, topografska karta, termometer, naklonometer in podobno), v metodološkem smislu pa uporabljati temeljne načine za zbiranje geografskih informacij v konkretni pokrajini (intervju, anketa, kartiranje in podobno).

Dijakom s posebnimi potrebami je treba omogočiti čim bolj celosten pouk geografije; tako da pri tem iščemo dijakova močnejša področja in obenem krepimo tudi tista, ki bodo dijaku omogočala doseganje minimalnih standardov. Pri tem naj učitelj ustvarjalno sodeluje v skupini učiteljev, ki za dijaka pripravlja osebni načrt.

Tudi nadarjenim dijakom naj učitelj nameni posebno pozornost bodisi z zahtevnejšimi nalogami bodisi s svetovalnim poukom na šoli ali na daljavo.

Posebnosti v izvedbi

Veliko pozornost je treba posvetiti neposrednemu opazovanju, torej pouku v stvarnem okolju (ekskurzije, terensko delo, druge oblike neposrednega opazovanja), s čimer povečamo doživljajsko učinkovitost pouka.

Takšne oblike pouka geografije omogočajo dijakom pridobivati znanje, sposobnosti in vrednote na primarnih lokacijah v bližnji ali daljni okolici šole. To so priložnosti, ko dijaki najlaže povezujejo teorijo s prakso ter spoznavajo in prepoznavajo vzročno-posledične zveze med procesi in pojavi v naravnem in družbenem okolju in ko se urijo v uporabi preprostih raziskovalnih metod, kot so opazovanje, orientacija, kartiranje, merjenje, poročanje itn.

Na ekskurzijah v slovenske pokrajine dijaki razvijajo prostorske predstave ter utrjujejo geografsko znanje tako, da od blizu opazujejo in preučujejo pokrajino. Ob spoznavanju in doživljanju lepot naše naravne in kulturne dediščine ter ob srečevanju z ljudmi razvijajo ljubezen do domovine in zavest pripadnosti našemu narodu.

Celodnevne ekskurzije naj bodo interdisciplinarne. Načrtujejo jih učitelji geografije, zgodovine, sociologije, maternega jezika, umetnosti in drugi, ki skupaj določijo in uskladijo cilje, vsebino in pot ekskurzije.

7 VREDNOTENJE DOSEŽKOV

Ocenjevanje znanja je najbolj občutljiva faza učiteljevega vzgojno-izobraževalnega dela, ki zahteva veliko znanja ne le iz stroke, ampak tudi iz didaktike, psihologije in šolske zakonodaje.

Kakovost ocenjevanja znanja bo visoka, če bo učitelj upošteval strokovno-didaktična načela pri preverjanju in ocenjevanju znanja, kot so: uporaba različnih načinov in oblik, upoštevanje individualnih posebnosti dijakov, doslednost, objektivnost, strpnost, sprotnost, načrtovanost in javnost ocenjevanja.

Preverjanje in ocenjevanje znanja naj bosta takšni, da se dijak lahko čim bolj izkaže; priporočamo ustno in tudi pisno ocenjevanje. Učitelj naj preverja tudi izdelke in dejavnosti (izdelavo kart, grafov, plakatov, skic; nastop, terensko delo, raziskovalno nalogo, projekt ...).

Posebnosti v izvedbi

Poleg ocen, pridobljenih kot to določa ustrezni pravilnik, je mogoče ocene pridobiti tudi s poljubnim pisnim (seminarska naloga, poročilo o ekskurziji ...), grafičnim ali praktičnim izdelkom (model, maketa, eksperiment ...) ter projektnim delom, nastopom, zagovorom in podobno. Mogoč je tudi način z mapo dosežkov, ko dijak ob učiteljevem preverjanju sam spremlja svoje dosežke, ki jih dokumentira z označevanjem usvajanja učnih ciljev in z izdelki, ki jih je naredil.

7.1 Minimalni standardi

I. ČLOVEK IN POKRAJINA

Dijak:

- z dveh fotografij, ki ju primerja, prepozna najmanj pet različnih pokrajinskih elementov,
- razloži vplive najmanj treh raznovrstnih geografskih dejavnikov na četrtega,
- pripravi načrt za izvedbo in izvede najmanj eno terensko delo,
- na zemljevidih treh različnih meril ugotovi resnično razdaljo med krajema in s stranmi neba opiše pot med njima,
- prebere tematski zemljevid in v atlasu poišče vsak toponim iz indeksa,
- opiše vplive naravnih in družbenih dejavnikov na poklic oziroma dejavnost, za katero se izobražuje,
- opiše dve naravni nesreči, ki nastaneta brez vpliva človeka in dve, na kateri lahko vpliva človek,
- izdelata preprosto oceno tržne vrednosti parcel v dveh izbranih pokrajinah.

II. POKRAJINSKA PESTROST SLOVENIJE

Dijak:

- naredi načrt enodnevnega izleta oziroma strokovne ekskurzije v eno od slovenskih pokrajin z utemeljitvijo razlogov za obisk,
- s pomočjo prometnega zemljevida napiše navodilo šoferju za vožnjo iz kraja v kraj, ki sta drug od drugega oddaljena najmanj 100 km,
- naredi kratek turistični oglas za svoj kraj,
- na tematskem zemljevidu prepozna območja negativne prirodne rasti in praznjenja (depopulacije) v Sloveniji in za enega razloži vzroke za ta proces,
- ob fotografiji ugotovi različne vplive gospodarstva na pokrajino in ocenjuje možnost za nadaljnji razvoj gospodarskih in drugih dejavnosti,
- razloži najmanj tri izbrane sodobne družbeno-geografske procese v Sloveniji (na primer migracijo, suburbanizacijo, terciarizacijo, depopulacijo ...),
- našteje dejavnosti in našteje podjetja, v katerih se bo lahko zaposlil.

III. SLOVENIJA V EVROPI IN V SVETU

Dijak:

- s pomočjo atlasa v preglednici naredi analizo SWOT o geografski legi Slovenije v Evropi,
- v desetih glavnih stavkih naredi geografske orise sosednjih držav,
- s pomočjo atlasa za vsako evropsko državo pove deset značilnosti,
- iz podatkov v preglednici ali na grafu razbere mesto Slovenije po izbranem merilu v EU,
- na zemljevidu pokaže in imenuje pokrajine, kjer živijo slovenske manjšine,
- našteje najmanj dve državi, kjer živijo slovenski izseljenci, in najmanj tri države, kjer živijo slovenski zdomci, in jih pokaže na zemljevidu.

IV. SODOBNI SVET IN GEOGRAFSKI PROCESI V NJEM

Dijak:

- s pomočjo literature poišče tri podatke, s katerimi dokaže večjo gospodarsko razvitost ene države od druge,
- na podlagi časovnih podatkov skicira časovni graf in napove prihodnji razvoj,
- iz časovnega grafa ali preglednice z interpoliranjem ugotovi manjkajoče vrednosti,
- opiše najmanj tri vzroke in posledice pretoka ljudi in dobrin v geografskem prostoru,
- opiše najmanj tri spremembe v kmetijstvu, industriji in komunikacijah v zadnjih 50 letih,
- na tematskem zemljevidu sveta pokaže območja hitre rasti števila prebivalstva in opiše najmanj tri vzroke in tri posledice hitre rasti prebivalstva,
- opiše najmanj tri raznovrstne socialne lastnosti oziroma značilnosti prebivalstva,
- iz grafa razbere strukturo izrabe posameznih energijskih virov izbrane države,
- našteje in opiše najmanj pet okoljskih problemov sodobnega sveta in pojasni vzroke zanje,
- za okoljski problem, ki ga sam izbere, opiše način njegovega reševanja,
- na tematskem zemljevidu sveta izbere tri aktualna krizna žarišča in pojasni vzroke zanje,
- imenuje in opiše najmanj eno posledico procesa planetarizacije oziroma globalizacije za njen/njegov poklic.

8 IZBIRNI DEL: PONUDBA IZBIRNIH SKLOPOV ZA 70 UR

Učni cilji in priporočene dejavnosti

UČNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI ZA POUK IN PRIPOROČILA
I. GOSPODARSKA GEOGRAFIJA – najmanj 1/3 predvidenih ur	
<p>Dijaki/dijakinje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizirajo relativnost meril gospodarske razvitosti, • spoznavajo spreminjanje kriterijev za določanje gospodarske razvitosti držav v zadnjih dvesto letih, • analizirajo mesto Slovenije na svetovni lestvici gospodarske razvitosti, • s pomočjo podatkov ugotavljajo, kako se je v zadnjih dvesto letih spreminjala gospodarska podoba sveta, • analizirajo, kako se je v svetu spreminjala gospodarska moč posameznih držav, • določajo vzroke, ki so pripeljali do spremenjene gospodarske moči in razvitosti izbranih držav, • vrednotijo vlogo naravnogeografskih in družbenogeografskih dejavnikov za spremembe gospodarske razvitosti izbranih držav, • ugotavljajo posledice, ki sta jih izkoriščanje naravnih bogastev in nagla industrializacija prinesla naravno- in družbenogeografskim dejavnikom in jih primerjajo s posledicami, ki jih prinaša postindustrijski oziroma informacijski gospodarski razvoj, • vrednotijo možnosti za zavestno vplivanje človeka in družbe na spremenjen odnos do izrabe naravnih in družbenih virov gospodarskega razvoja, • ob analizi podatkov in političnih odločitev spoznavajo skladnost in razkorak materialnega razvoja družbe z duhovnim, • analizirajo soodvisnost ekološke degradacije in gospodarskega razvoja pokrajine,	<p>Dijaki/dijakinje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • primerjajo podatke za BDP, uvoz, izvoz in izračunajo zunanjetrgovinsko bilanco posameznih držav, • z analizo kronoloških tematskih kart in fotografij opišejo pokrajinske in prostorske spremembe, ki jih prinesejo industrijska revolucija, kolonializem, znanstveno-tehnološka in informacijska revolucija, • z uporabo svetovnega spleta poiščejo primere za ilustracijo degradacije okolja in primere sonaravnega razvoja, • opišejo vzroke za ekološki imperializem, • opišejo gospodarske in socialne vzroke za nastanek somestij, • razložijo in ilustrirajo glavne značilnosti industrijskih in kmetijskih pokrajin, • po opravljenem terenskem delu napišejo vzročno-posledično analizo različnih scenarijev razvoja raziskovanih pokrajin, • razložijo, kako se procesi, kot so migracije, depopulacija, območja praznjenja, ozelenjevanje, urbanizacija ali suburbanizacija, zrcalijo v podobi pokrajine, • s preučevanjem virov primerjajo pet izbranih držav s Slovenijo, analizirajo vzroke za različno gospodarsko in socialno razvitost in poskušajo vrednotiti, kateri vzroki so bolj in kateri manj vplivali na razlike med državami.

- ovrednotijo, kako ekološki in tehnološki imperializem vpliva na gospodarsko in socialno podobo nerazvitih držav,
- s terenskim raziskovanjem primerjajo videz dveh gospodarsko različno razvitih oziroma usmerjenih pokrajin,
- s terenskim raziskovanjem ugotavljajo spremembe, ki jih postindustrijska doba prinaša v pokrajino,
- s terenskim raziskovanjem in preučevanjem virov analizirajo demografske, infrastrukturne, urban(ističn)e, okoljske in gospodarske spremembe v raziskovani pokrajini,
- metodologijo, ki so jo spoznavali med terenskim raziskovanjem, uporabljajo za vrednotenje možnosti razvoja svoje domače pokrajine.

II. GEOGRAFSKI PROCESI V SLOVENIJI IN EU – najmanj 1/4 predvidenih ur

Dijaki/dijakinje:

- členijo EU po naravnih in družbenih merilih na različne tipe pokrajin,
- prepoznavajo in razumejo prevladujoče gospodarske, politične in socialne procese v Evropi ter ugotovijo njihove pokrajinske učinke,
- sklepajo o razvojnih smernicah v EU,
- ugotavljajo, kako se zaradi gospodarskih in političnih sprememb spreminja pomembnost prometnih osi,
- spoznavajo procese asimilacije, integracije in segregacije kulturnih manjšin.

Dijaki/dijakinje:

- na papirju ali z računalnikom izdelajo zemljevide enot EU,
- s fotografijami ilustrirajo preobrazbo pokrajine zaradi vpliva sodobnih tehnologij,
- naredijo kartogram z deleži avtohtonega in alohtonega prebivalstva držav EU,
- napišejo esej o odpravljanju medetničnih trenj v državah EU.

III. UPORABNI IN PODJETNOSTNI VIDIK GEOGRAFIJE V POKLICU – najmanj 1/5 predvidenih ur

Dijaki/dijakinje:

- iščejo skupne točke med poklicnim in strokovno-geografskim znanjem,
- spoznavajo uporabnost geografskega znanja tako za delo v svojem poklicu kot za zasebno življenje,
- preučujejo prenosljivost geografskega znanja v svoje poslovno okolje,
- uporabljajo geografsko znanje pri poklicni nalogi,
- uporabljajo geografsko znanje pri poklicni nalogi,
- identificirajo podjetnostne prvine geografskega znanja,

Dijaki/dijakinje:

- naredijo preglednico z naborom geografskih znanj, spretnosti in veščin,
- izdelajo raziskovalno nalogo za svoj poklic, ki vsebuje uporabo geografskih znanj,
- napišejo oglas za prodajo ali nakup zemljiške parcele,
- napišejo prošnjo za zaposlitev, iz katere bo razvidno njihovo poklicno, strokovno in splošno znanje ter utemeljijo pomembnost tega za opravljanje poklica.

- raziskujejo, kako je z geografskim znanjem lažje tržiti svoje poklicno znanje,
- izdelujejo kriterijski model za trženje zemljiške parcele, območja oziroma pokrajine.

Odnosni cilji, vezani na posamezne učne/tematske sklope

I. GOSPODARSKA GEOGRAFIJA

Dijaki/dijakinje:

- razvijajo solidarnost in enakopravne gospodarske odnose,
- vsestransko ocenjujejo gospodarski napredek,
- se zavzemajo za uravnotežen in trajnostni gospodarski in socialni razvoj,
- dejavno prispevajo k razumevanju okoljskega imperializma,
- razvijajo sposobnost kritičnega razumevanja in vrednotenja gospodarsko-političnih ukrepov,
- na podlagi primerov oblikujejo etična in pravna načela gospodarjenja.

II. GEOGRAFSKI PROCESI V SLOVENIJI IN EU

Dijaki/dijakinje:

- spoznavajo državljanske pravice in dolžnosti na nacionalni ravni in ravni EU,
- dejavno vplivajo na ohranjanje kulturne in naravne dediščine,
- razvijajo spoštovanje drugačnosti, raznovrstnosti, različnosti in enakopravnosti,
- se vživljajo v položaj nacionalne, etnične, rasne, verske, socialne, politične ali druge manjšine,
- dejavno vplivajo na ohranjanje in razvijanje strpnosti in sprejemanja drugih in drugačnih,
- razvijajo veščine za timsko delo in delovanje v skupnosti,
- oblikujejo dejavno stališče do demografskih problemov.

III. UPORABNI IN PODJETNOSTNI VIDIK GEOGRAFIJE

Dijaki/dijakinje:

- razvijajo svoje močne lastnosti, spodbujajo posameznike ali družbene močne strani in spreminjajo ter izboljšujejo šibke,
- razvijajo komunikacijske veščine in sposobnosti za delovanje v skupini,
- vživljajo se v raznovrstne vloge in prevzemajo nekatere družbene vloge,
- razvijajo podjetnost kot inovativno, ustvarjalno in razvojno lastnost posameznika in družbe,
- razvijajo kritičen odnos do potrošništva in tudi v šoli ravnajo kot gospodaren porabnik materialnih in človeških virov,
- se usposabljujejo za razumevanje pomena narodnostnih manjšin za sodelovanje držav,
- razvijajo poklicno etiko.

Minimalni standardi

I. GOSPODARSKA GEOGRAFIJA

Dijaki/dijakinje

- iz podatkov o uvozu in izvozu izračunajo zunanjetrgovinsko bilanco držav in jih razvrstijo po velikosti,
- po tematski karti opišejo gospodarsko različnost držav,
- iz časovnih diagramov razložijo spreminjajočo se gospodarsko moč posameznih držav in opišejo najmanj tri vzroke, ki so pripeljali do spremenjene gospodarske moči in razvitosti izbranih držav,
- primerjajo vlogo naravnogeografskih in družbenogeografskih dejavnikov za spremembe gospodarske razvitosti izbranih držav,
- razložijo spremembe, ki jih je v pokrajino prinesla industrijska revolucija,
- opišejo posledice, ki jih pokrajini prinaša gospodarski razvoj,
- naštejejo najmanj tri ukrepe oziroma možnosti za zavestno vplivanje človeka in družbe na spremembe v pokrajini,
- pojasnijo nevarnosti, ki jih prinaša degradirana pokrajina,
- razložijo in ponazorijo glavne razločke med industrijsko in kmetijsko pokrajino,
- razložijo, kako promet, delovna sila in surovine vplivajo na razvoj gospodarstva,
- s terenskim delom in uporabo najmanj treh posrednih virov naredijo opis pokrajine, različne fotografije pravilno razvrstijo k napisanim pojmom (migracija, degradacija okolja, območje praznjenja, ozelenjevanje, urbanizacija, suburbanizacija).

II. GEOGRAFSKI PROCESI V SLOVENIJI IN EU

Dijaki/dijakinje

- na političnem zemljevidu Evropske unije narišejo podnebno in reliefno členitev EU,
- na reliefnem ali rečnem zemljevidu Evropske unije narišejo členitve EU z vidika gostote poselitve, prometnih osi, gospodarsko-razvojnih osi in vrišejo glavne turistične pokrajine,
- ob gospodarskem zemljevidu pokažejo in razložijo okoljsko najbolj degradirane pokrajine v EU,
- s konkretnimi primeri opišejo in razložijo procese asimilacije, integracije in segregacije v Evropi,
- na zemljevidu pokažejo in imenujejo najmanj tri etnične skupnosti v EU, ki nimajo svoje lastne države,
- izdelajo kartogram, na katerem s strukturnimi krogi ponazorijo delež avtohtonega in alohtonega prebivalstva držav EU,
- napišejo dvostranski esej o odpravljanju medetničnih trendov v državah EU.

III. UPORABNI IN PODJETNOSTNI VIDIK GEOGRAFIJE V POKLICU

Dijaki/dijakinje

- opišejo najmanj pet skupnih točk med poklicnim in strokovno-geografskim znanjem,
- razložijo tri primere uporabnosti geografskega znanja za delo v svojem poklicu,
- naredijo kriterijski model za trženje pokrajine, ki temelji na najmanj desetih elementih/kriterijih,
- naredijo raziskovalno nalogo za svoj poklic, s katero dokažejo razumevanje geografskega znanja,
- napišejo enostranski oglas za prodajo ali nakup zemljiške parcele, ki bo vseboval besedilo, zemljevid in fotografijo ter ga objavijo na svetovnem spletu,
- napišejo prošnjo za zaposlitev, iz katere bo razvidno njihovo poklicno, strokovno in splošno znanje, ter utemeljijo pomembnost tega za opravljanje poklica.

Posebnosti v izvedbi razširjenega oziroma izbirnega dela učnega načrta:

Priporočamo, da se kar največ ur izvede na način, ki omogoča večjo samostojnost dijakov ter olajša njihov dostop do didaktičnih sredstev (računalnika, knjig v knjižnici) in omogoči terensko raziskovanje.

GIMNAZIJA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

